

Arkivsaksnr: 2014/6381-2
Saksbehandler: Raymond Sørensen
Dato: 05.10.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	56/2014	09.10.2014

Rondane nasjonalpark - Skjøtselsplan for fangstanlegg på Formokampen

Nasjonalparkforvalters innstilling

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i møte 09.10.2014 godkjent skjøtselsplan og -avtale for fangstanlegg på Formokampen av 25.6.2014, utarbeidet av Oppland fylkeskommune. Godkjenningen gis med hjemmel i verneforskriftens § 3 pkt 4.2 og naturmangfoldlovens § 47, annet ledd.

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 09.10.2014

Vedtak

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i møte 09.10.2014 godkjent skjøtselsplan og -avtale for fangstanlegg på Formokampen av 25.6.2014, utarbeidet av Oppland fylkeskommune. Godkjenningen gis med hjemmel i verneforskriftens § 3 pkt 4.2 og naturmangfoldlovens § 47, annet ledd.

Dokumenter i saken

- Skjøtselsplan, -avtale og befaringsrapport mottatt fra Oppland fylkeskommune 30.09.2014.

Saksopplysninger

Om fangstminnet, skjøtselsplanen og –avtalen

I 2011 oppdaget Runar Hole et fangstanlegg for villrein nært toppen av Formokampen i Sel kommune. NINA (Norsk institutt for naturforskning) registrerte anlegget samme år. Anlegget består av et massefangstanlegg og til sammen 15 fangstgroper og 8 buestillinger. I tillegg er det registrert flere nålesteiner i området rundt, som antas å være del av anlegget. Fangstminnene er sårbare i den forstand at det er lett å fjerne stein. Jo mer stein som forsvinner, jo vanskeligere blir det for besøkende å forstå og oppleve hvordan fangsten har foregått.

Oppland fylkeskommune skal gjennom utarbeidelse av skjøtselsplan og skjøtselsavtale sikre kontinuitet og kvalitet i tilretteleggingsarbeidet, og sikre at kulturminnene blir tilrettelagte på en god og forsvarlig måte. Skjøtselsplanens innhold skal godkjennes av alle involverte parter gjennom aksept av skjøtselsavtale. Gjennom å underskrive skjøtselsavtalen forplikter de ulike kontraktene (Oppland fylkeskommune, Rondane-Dovre nasjonalparkstyre og Statskog som grunneier) seg til å følge opp planens innhold i en 10-årsperiode. Skjøtselsplanen kan sies opp med 1 års varsel av alle parter. Fylkeskommunen har ansvar for utarbeidning av skjøtselsplan og skjøtselsavtale, samt skilttekst, illustrasjoner og produksjon av skilt. I dette arbeidet ligger det også befaringer, innmåling, utarbeidning av kart, arkivsøk med mer. Grunneier aksepterer at området blir tilrettelagt i henhold til skjøtselsplanen gjennom å underskrive skjøtselsavtalen.

Verneforskrift, forvaltningsplan og naturmangfoldlov:

Formokampen og det området som skjøtselsplanen omfatter, ligger i Rondane nasjonalpark og verneforskriften § 2 angir følgende som formål:

- *ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,*
- *ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,*
- *ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,*
- *sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyerelevende bjørke- og barskog,*
- *bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster*
- *ta vare på verdifulle kulturminner*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I verneforskriftens § 3 pkt 4. om kulturminner står det følgende:

4.1. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes.

4.2. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til restaurering, istandsetting og skjøtsel av kulturminner.

I naturmangfoldlovens § 47 (skjøtsel av verneområder) står det blant annet at *forvaltningsmyndigheten kan foreta skjøtsel og grensemerking av verneområdet.*

I nml § 47 annet ledd første punktum står det at Som skjøtsel kan foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep.

I forarbeidene til naturmangfoldloven står det ved utdypingen av § 47 at *dersom vernebestemmelsene for et område inneholder bestemmelser om vern av kulturminner, vil annet ledd gi adgang til skjøtsel som er nødvendig for å ta vare på kulturminnet.*

Saken må i tillegg til ovennevnte også vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Fangstanlegget var ikke kjent på det tidspunktet forvaltningsplanen var skrevet, og er derfor ikke omtalt der.

Vurdering

Kulturminnene på Formokampen er svært verdifulle, og derfor også en del av verneformålet i Rondane nasjonalpark. I verneforskriftens § 3 pkt 4.2 og i naturmangfoldlovens § 47, annet ledd gis det hjemmel til å gjennomføre nødvendig skjøtsel for å best mulig ta vare på kulturminnene.

Det fremgår i skjøtelsesplanen at det har vært vurdert ulike alternativer for hvordan en på best mulig måte skal kunne formidle og gjøre dette kulturminnet kjent for publikum. En har valgt å visualisere kulturminnene ved skilt, historiefortelling presentert gjennom U-Turn Round og digital formidling (app-løsning).

Fylkeskommunen og SNO har registrert at det er gjort endringer på kulturminnene sannsynligvis de siste årene. Dette er nok gjort av folk som ikke vet at de har å gjøre med et kulturminne og informasjonsbehovet er i dag betydelig.

De skisserte tiltakene fremstår som fornuftige for best mulig å tilrettelegge for de besøkende i et område hvor også nasjonalparkstyret ønsker å tilrettelegge for menneskelig ferdsel samtidig som vi må ta vare på kulturminnene som er en av hovedattraksjonene på Formokampen.

Ansvarsfordelingen er tydeliggjort i planen og Rondane – Dovre nasjonalparkstyre er satt opp med følgende ansvar:

- Følge opp slitasje på stier og behov for skilting.
- Merking av stier til og i området rundt kulturminnene.
- Nasjonalparkstyret, SNO og Kulturarvenheten v/Oppland fylkeskommune foretar i fellesskap en årlig vurdering av kulturmiljøets tilstand og tålegrense i forhold til ferdsel.
- Sammen med SNO ha ansvar for ferdselstellere som tas i bruk som miljøovervåkingstiltak.
- Dersom skilt ødelegges og må erstattes er dette nasjonalparkforvaltningen sitt ansvar. Oppland fylkeskommune har filer med tekst- og illustrasjonsgrunnlag.

Nasjonalparkforvalter vurderer denne ansvarsfordelingen som fornuftig i forhold til dagens oppgaver.

Kunnskapsgrunnlaget om de andre verneverdiene i dette området er godt (nml § 8). Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med ny regional plan for villreinen i Rondane og Sørnkletten. Formokampen

ligger i ytterkant av villreinens leveområde. Området var et viktig vårbeiteområde for bukk tidligere, men blir nå benyttet mer sporadisk.

I forhold til økosystem-tilnærming og samlet belastning, mener nasjonalparkforvalter at det er viktig at det utføres tilretteleggingstiltak for best mulig å ta vare på kulturminnene (nml §10). Nml § 9, 11 og 12 regnes som ikke relevant i denne saken.

Konklusjon

Skjøtselsplanen for fangstanlegg på Formokampen gir et godt grunnlag for gjennomføring av tilretteleggingstiltak for kulturminnene i dette området.